

Agerdyrkningsberetning.

(Fra den sidste Halvdeel af Juli.)

De to Maaneder, der ere forløbne siden vi skrev den sidste Agerdyrkningsberetning, og af hvis Veirforhold vor Høst saa væsentlig afhænger, have destoværre været meget ugunstige for Vegetationen. Den Tørhed og Barme, som karakteriserede de tvende sidste Sommer, har iaar gjentaget sig og havde en endnu mere udpræget og almindelig Charakter, saa at alle Dele af Landet føle dens Virkninger, om end enkelte Egne i mindre Grad; men intet Sted har Regnmængden været tilstrækkelig. Ovenpaa de foregaaende tørre Aar, og uden tilstrækkelig Vinterfugtighed i Jorden have de enkelte Byger, der hist og her ere faldne høist ulige, ikke kunnet medføre nogen gennemgribende Forandring til det Bedre, hvor gavnlig de endog paa de enkelte Steder have virket, og dette Aar sammenlignes ialmindelighed af ældre Folk, hvad Tørhed angaaer, med 1826. Desværre vil Høstudbyttet ogsaa kunne sammenlignes dermed, og om vi endog nedenfor kunne fremhæve enkelte Egne, der kunne glæde sig ved en god eller maaskee endog rigelig Høst, saa ere de dog kun Undtagelser fra en Regel, der gjælder den største Deel af Landet, og hvorefter Høstens Udsald, saavidt man endnu kan dømme, bliver at ansætte temmelig ringe. Kjøbenhavns nærmeste Omegn hører til Undtagelserne, da Regnforholdene ikke have fjernet sig meget fra det Almindelige, skjøndt ogsaa der Tørken paa Grund af den stærke Barme og ud-

tørrende Vind har været meget følelig; Angivelsen af Regnmængden herfra vil saaledes ikke kunne have nogen Interesse for Agerdykningsforholdene ialmindelighed. Paa Øerne faldt ialmindelighed i Slutningen af Mai og ved St. Hansdagstider nogen Regn, men paa mange Steder i Vestjylland er der siden Midten af April kun falden een Gang Regn, der blødte et Par Tommer. Uveir, som man ellers ikke kjender, har et Par Steder gjort betydelig Skade; i Løgstøregnen har saaledes et Lørdensveir, forbundet med en voldsom Hagel, forarsaget en Skade, der anslaaes til 70,000 Rd., og i Eggen nord for Frederiksborg er Skaden af et Uveir ved Hagel ansat til 12,000 Rd.

De frugtbare og veldyrkede Jorder vise naturligtviis under saa ugunstige Veirforhold som iaar deres Fortrin; ogsaa har Underlaget faaet stor Indflydelse paa Afgrødernes Udvikling, Sand- og Gruusunderlag have skadet, medens Leer- og Kalkunderlag, der tilbageholde Fugtigheden, have fremmet Vækten; merglede Jorder have overalt holdt sig bedre end umerglede.

En anden Omstændighed, der har været af stor Betydning, er Saaetiden; den tidlig saaede Sæd har overalt i en ganske anden Grad været istand til at modstaae Torken end den sildig saaede.

Af Kornet har Vintersæden udviklet sig godt trods Torken, Vaarsæden mindre godt, og Græsjet har overalt været usjelt. Øerne og det sydsørlige Jylland have baade paa Grund af Jordbundsforholdene og fordi der dog nu og da er falden lidt Regn, mindre Grund til Klage, end det nordlige og vestlige Jylland og den største Deel af Slesvig, hvor Udsigterne ere meget maadelige.

Paa alle kraftige og velbehandlede Jorder vil Vintersæden give en meget tilfredsstillende Afgrøde, og dette Aars Veirlik frembyder et mærkværdigt Exempel paa, hvor lidt Væde Vintersæden behøver til sin Blomstring og Modning, naar den fra Foraaret af har udviklet sig kraftig.

Hveden er i Almindelighed noget kort i Straaet og enkelte Steder ogsaa noget tynd, men meget vel fjærnesat; den er

maafkee enkelte Steder modnet for brat. Som al anden Sæd iaar er den hyppig skjoldet, saa at der staaer ganske modne Pletter ved Siden af græsgrønne; det rette Dieblif for Meizingen er derfor vanskelig at passe. Den vil ikke fylde meget i Laden, men Straaet er godt og der er al Grund til af denne Sædart at vente en god Middelhøst.

Rugen vil paa alle gode Jorder give en særdeles god Afgrøde, den staaer tæt, men er kun undtagelsesviis gaaet i Leie; Dræningen foregik i Almindelighed heldig, og kun paa enkelte Steder, hvor Storme just indtraf i den Tid, klages over Spring i Bipperne. Da den er godt kjærnesat og Intet er tabt ved Storme, er der Haab om en ligesaa god Rugafgrøde som isjor og Kjærnen lover at blive bedre. Den er modnet ualmindelig tidlig; mod Midten af denne Maaned var man paa de fleste Steder ifærd med at meie Rug og inden Slutningen var den hjemført. Erfaringen fra forrige Aar, hvor Stormen traf den stærkmodne Rug og blæste meget af, har været Landmanden en god Lære, og de fleste have meiet i en passende Modenhedsgrad. Paa tørre, sandede og kalkede Jorder, og navnlig paa den jydsk Høideryg og Vestkyst, har Rughøsten derimod været simpel, især har den danske Rug, der saaes seent og udvikler sig seent og derfor ikke kunde have synderlig Nytte af Vinterfugtigheden, givet et meget maadeligt Udbytte.

Rapsen har ikke opfyldt de store Forventninger, man tidligere nærede; Sideskuddene fik ikke Leilighed til at udvikle sig; den afblomstredede for hurtig, og Skulpen blev angrebne af Biller. Den stærke Barme bidrog ogsaa til at modne Froet for hurtigt, hvorved det er blevet smaat. Den har derfor mange Steder kun givet 4—6 Tdr., medens dog vel omtrent 8 Tdr. af en Td. Land kan ansees som Middeludbytte; dog har man enkelte Steder havt meget mere, og navnlig har Rapsen i Marsken, hvor den som bekjendt udgjør en Hovedsæd, givet et godt Udbytte.

Bygget er den Sædart, der har lidt meest af Torken. I frugtbare Egne er det meget forskjelligt, afhængigt af, hvorledes Jordenbyggerne ere faldne, af Jordens Bestaffenhed og Cultur og af Sæetiden; hvor heldige Forhold i saa Henseende stode sammen staaer Bygget godt, noget kort i Straaet, men med lange Ax og vel kjærnesat; men ganske i Nærheden findes hyppig meget flette Afgrøder, og paa lette og mindre frugtbare Jorder er Bygget overalt faldet saa slet ud, at det nærmer sig en Misvært. Men selv under de heldigste Forhold træder hver lille Plet frem hvor enten Muldjord eller Underlag er mindre godt, og Bygget er derfor fuldt af de saakaldte Brændladninger eller Brændkiler. Den stærke Soelvarme i Forening med Blæst, som herskede i den første Halvdeel af Juli, har bidraget meget til at modne Bygget for hurtigt og saaledes skadet Kjærnen. Det 2radede Byg er overalt faldet bedre ud end det Gradede, hvor ikke enkelte i rette Tider faldne Regnbygger har understøttet det sidste Vært. Baaede med Hensyn til Straa og Kjærne vil Bygget give langt under en Middelhøst.

Om Havren gjælder omtrent det samme som der er sagt om Bygget, dog har den i det Hele holdt sig bedre og lover mere, formodentlig fordi den er saæet tidligere og saaledes bedre har kunnet modstaae Torken; i de tørre Egne af Landet er det hyppigt at saae Havren i Lavninger; paa saadanne Steder er den iaar lykkedes ret godt, men meget overgrovet med Ukrudt.

Grterne have af Vaarsæden bedst udholdt Torken og indtil Begyndelsen af Juli lovede navnlig de tidligmodne paa passende Jorder en fortrinlig Afgrøde; den stærke Varme standsede imidlertid deres Vært, de sildige Blomster visnede bort og de sidstansatte Bølge bleve smaa og Kjærnen kom ikke til Udvikling. I den sidste Halvdeel af Maaneden have Bladlusene indfundet sig i stor Mængde og især angrebet de sildige Grter. I det nordlige Jylland ere Grterne næsten overalt mislykkede.

Boghveden er høist forskjellig; den sildigjaaede har ikke funnet spire paa Grund af Torken og maa derfor for en Deel betragtes som mislykket; den tidligjaaede er kommen godt frem og har blomstret længe; den lover, hvor den ikke er alt for blandet med Ukrudt, ret godt.

Kartoflerne have holdt sig godt i Toppen trods Torken og blomstret godt, men der findes kun faa og smaa Knolde; hidtil har man Intet sporet til Sygdommen. Ved fremtidigt gunstigt Veir er der Haab om et ret godt Udbytte.

Dette kan ikke siges om Roerne, der have lidt saameget af Torken og Jordlopper, at man de fleste Steder har maattet opgive dem; de tidligjaaede Runkelroer have imidlertid holdt sig ret godt, og hvor man har været udholdende med Efterplantning og Saaening vil det maaskee ved fremtidigt gunstigt Veir lykkes at bringe en ret god Afgrøde tilveie.

Kløveren, der havde overstaaet Vinteren godt og i Foraaret stod tæt i Bunden og var meget lovende, har paa Grund af Torken ikke funnet naae nogen Udvikling; den satte tidlig Hoved, blev kort og truede med at visne bort, hvorfor man tidlig blev nødt til at slaae; Udbyttet af den tidligjaaede Kløver har saaledes kun været ringe, 3 Læs paa en Tønde Land er kun sjelden naaet, ialmindelighed kun mellem 1 og 2 og mange Steder har man ikke naaet eet Læs.

Den sildigjaaede Kløver, der ialmindelighed saaes paa Bondermarkerne, lover et bedre Udbytte.

Den unge Kløver er kun kommen noget sparsom op imellem Sæden og synes mange Steder at visne; det er dog for tidligt endnu at udtale nogen Mening herom; en gunstig Efterommer kan lokke meget Frø frem, der endnu ikke er spiret.

Af Engene have de høie og tørtliggende kun givet et yderst tarveligt Udbytte; ogsaa Marskengene paa Vestkysten og Saltengene paa Østkysten have været meget flette; man angiver, at Engene omkring Ringfjordingfjord ikke give mere end en Femtedeel af det sædvanlige Udbytte; derimod give Bændingsenge, hvor man har havt tilstrækkeligt Vand, et særdeles godt

Udbytte, og det samme er Tilfældet med lavtliggende Enge i Nærheden af Naer og andre Steder, som under almindelige Forhold ere for fugtige; de give iaar ofte et ualmindeligt stort Udbytte. Hoet er høstet godt og af udmærket Beskaffenhed.

Den sørgeligste Side af Billedet frembyder unægtelig Græsmarkerne, der ere saa flette, at man ikke begriber, hvorledes Qvæget kan finde endog den nødtørstigste Næring der, og dette er Tilfældet overalt i Landet, selv i de Egne, hvor Kornafgroderne ikke lade meget tilbage at ønske. Indtil Midten, og under heldige Forhold indtil Slutningen, af Juni var Græsningen tilfredsstillende, men da den langvarige Tørke satte Markerne saameget tilbage, at intet Græs kom igjen, hvor det engang var slaaet eller astøiret, begyndte Forlegenheden. Paa de større Gaarde, hvor man ellers pleier at tøjre indtil Høsten, maatte man iaar slaae Qvæget tidlig løs, men da Markerne vare overgaaede engang saae de ud som affvedne; paa de mindre Gaarde har man søgt at hjælpe sig ved at tage Qvæget ind den halve Dag og fodre paa Stald med grøn afflaet Havre eller Blandsæd blandet med gammel Halm, eller vel endog med den sidste alene, som ædes af Qvæget med en vis Begjærlighed.

Dertil kommer, at Vandmangelen mange Steder er saa stort som nogenfinde tidligere; Brønde, Damme, Mergelgrave og selv Moser udtørres mere og mere, og mangfoldige Steder kan man kun skaffe Drikkevand ved at kjøre Vand langvejsfra eller trække Qvæget lange Strækninger.

Det er imidlertid at haabe, at den Regn, der mange Steder i Landet er falden i den sidste Deel af Maaneden, er naaet langt omkring og saaledes afhjælper idetmindste den meest trykkende Mangel.

At Udbyttet af Meierierne under disse Forhold maa være meget ringe, ligger i Sagens Natur, og det er at befrygte, at det Afslag i Melken, som derved fremkommer, ikke senere, selv ved gunstigere Veirforhold, bliver nogenlunde oprettet.

Skæferierne have omtrent givet det samme Uldubytte som isjor, men Priserne have været noget lavere, i hvilken Henseende vi kunne henvise til den ovenansførte Beretning om Uldmarkedet i Kjøbenhavn. Faarene have holdt sig ret godt trods den simple Græsgang.

Plantesygdomme og Insekter have ikke været fremherskende i denne Sommer; der klages dog over, at Brand i Hveden er almindeligere end sædvanlig, ligesom man ogsaa har fundet mange Stovbrandag imellem Baarsjæden. Af Insekter gjorde Smeldelarverne endeel Skade paa Bygget i Begyndelsen af Sommeren, som det ikke ganske forvandt senere; Oldenborrelarver findes iaar kun i ringe Mængde, da de næsten alle ere komne frem som Insekter; derimod have Jordlopper og i den sidste Tid Bladluus været tilstede i stor Mængde, ligesom ogsaa Biller i Raps. Rodfrugter, Kaalarter og Urter have, som vi ovenfor have antydet, mange Steder lidt ligesaameget af disse Insekter som af Torken.

Huusdyrenes Sundhedstilstand synes at være god over hele Landet.

Høsten er iaar begyndt usædvanlig tidlig, allerede den 10de Juli begyndte man i det vestlige Sjælland at meie Rug. De hyppige Regnbyger i Slutningen af Maanedens have ikke kunnet opholde Høsten meget, da Blæst sædvanlig er fulgt paa, men tilligemed det kjøligere Veir og den overtrukne Luft have de dog bevirket, at Modningen ikke er skeet saa pludselig som tidligere i Maanedens. Høsten vil efter al Sandsynlighed være tidlig endt iaar og levne Landmanden god Tid til Efteraarsarbejderne.

At Høsten iaar fra hele Landet vil blive langt under en Middelhøst er vistnok utvivlsomt, om der end, som den nedenfor ansførte Oversigt vil vise, er stor Forskjel mellem de forskjellige Dele af Landet. Hvad der dog bliver meest trykkende er den ringe Fodermængde, navnlig i de mindre frugtbare Dele af Landet, hvor Kreaturholdet er Hovedsagen, og hvor man ikke har Udset til at kunne gennemfodre Besætningen til Vinter.

Da Fodermængden næsten overalt i Landet er ringe, er der desuden al Sandsynlighed for, at Qvægpriserne ville falde til Efteraaret. En regnsfuld Efter sommer og et mildt Efteraar, hvor Qvæget kan gaae længe ude, er derfor i dette Dieblig Landmandens irrigste Dnske.

I det **nordlige Sjælland** ere Høstudsigterne taalelig gode, enkelte Steder endog lovende; dog er ogsaa her stor Forskjel; enkelte Egne have ikke i otte Uger faaet Regn, der har kunnet bløde til Roden, medens andre ere hjulpne ved hyppige Tordenbyger; Strandkanten har i det Hele faaet noget mindre end Midtlandet. Julimaanedes Barme og tørre Bind har havt en slet Indflydelse paa al Vaarsæd, der indtil den Tid havde et ret frodigt Udseende. Vi antage dog, at man i det Hele der vil naae en Gjennemsnitshøst.

I det **sydlige Sjælland** har den østlige Side været meget heldigere stillet med Hensyn til Regn end den vestlige. Fra Korsør over Skjeltjør, Næstved og Bordingborg findes et bredt Bælte, hvor Regnen har været ligesaa sparsom som i forrige Aar, og hvor Høstudsigterne derfor ere høist tarvelige, medens Østfiden (og i det sydlige Sjælland ofte kun i kort Afstand) har faaet om en ret god Høst. Vaarsæden staaer dog overalt tilbage for Vintersæden og Græsmarkerne have været flette. Hvedemyggen har viist sig enkelte Steder, men ikke i stor Mængde og saa seent, at man tør haabe, at den Skade, den har foraarsaget, ikke bliver betydelig.

Paa **Samsø** er atter iaar Afgroden meget simpel og selv Rugen, hvis Høst allerede begyndte den 4de Juli, har givet en mere eller mindre svang eller indskrumpet Kjerne. Vaarsæden, der kom godt op og udviklede sig frodigt indtil Midten af Juni, har siden den Tid staaet i Stampe; den vil dog give meer Halm end iltor. Græs mangler overalt, og de fleste Steder ogsaa sundt Vand.

Paa **Moen, Falster og Laaland** ere Afgroderne overordentlig forskellige. Paa Falster og det vestlige Moen, samt det østlige Laaland, har man en god og tildeels endog en rigelig Høst af alle Kornsorter; paa den vestlige Deel af Laaland, baade i Nørre- og Sønderherred, er der ingen Regn faldet siden April, og der er Vaarsæden meget slet, og hvad der er faaet sildigt endog uæsel; paa den øvrige Deel af Moen og Laaland er Høsten taalelig. Der klages over et sort Insekt, der om Natten angriber Bygmarken og udbuler Kjærnen, og hvoraf Prover ere indsendte, som nu undersøges,

jamt over en stor Måsse Græshopper, der findes paa Græsmarkerne; de sidste synes dog ikke at have gjort synderlig Skade.

Langeland og Taasinge, der fra d. 21de April til 22de Juli kun have haft enkelte mindre Regnbygger, have iaar en meget simpel Høst af Baarsæd, medens Vintersæden giver ret godt; Klover- og Græsmarker have været flette.

Fyen har ogsaa i høi Grad manglet Regn, og enkelte Egne af det vestlige Fyen have ikke haft Regn siden Skjærtorsdag, medens dog paa andre Steder Jordenbygger ere faldne til forskjellige Tider. Vintersæden er god, men Baarsæden ialmindelighed ringe, og Græsmarkerne vare allerede i Begyndelsen af Juli saa fortorrede, at man maatte begynde at tage Dvæget ind; Melkeudbyttet har derfor i den senere Tid været ringere end nogensinde tidligere.

I det **nordlige Sjælland** ere Høstudsigterne meget maadelige, og navnlig er Baarsæden saa slet, at den mange Steder ikke giver mere end Udsæden tilbage; de høie og skarpe Jorder have naturligviis lidt meest, men selv i de frugtbare Egne, som paa Mors og i Thy, er Høsten saa slet, som den maaskee ikke har været siden 1826, da det siden den 17de April kun har regnet tvende Gange og begge Gange kun ubetydeligt. Venshøiel er noget bedre stillet; der er dog mange Steder faldet Jordenbygger, og paa veldyrkede og merglede Jorder, ja selv paa de nycultiverede og merglede Jorder, ere Afgrøderne taalelige. Raps og den tidlig saaede Vintersæd ere lykkedes ret godt, men den sildig saaede danske Rug og Baarsæden, hvoriblandt ogsaa Vaarrug, der i enkelte Egne dyrkes mere end Vinterrug, giver overalt et meget utilfredsstillende Udbytte, der enkelte Steder nærmer sig en Misvæxt.

Ogsaa i det **vestlige Sjælland** ere Høstudsigterne maadelige og selv Rugen har ikke paa de høie og sandede Jorder, og hvor den var saaet efter Byg kunnet udholde Torken, men er bleven for tidlig moden og høstet i Begyndelsen af Juli. Baarsæden er overalt meget simpel, ligesom Høhøsten med Undtagelse af fugtige Enge er falden slet ud, og Spergelen, som i de sandede Egne bidrager saameget til Dvægets Underhold, er næsten ganske mislykket. Jordenbyggerne have dog ogsaa her bevirket stor Forskjel og i den østlige Deel af Salling venter man selv af Baarsæd en særdeles god Høst, ligesom ogsaa paa enkelte andre Steder en i rette Tid falden Regn har bevirket en Undtagelse fra den almindelige Regel.

I det **østlige Sjælland** er der Forskjel mellem den nordlige Halvdel fra Aalborg til Aarhus og den sydlige fra Aarhus til Kolding, den sidste Deel har saaet mere Regn

end den første og som Følge deraf ere Udsigterne langt bedre; i enkelte Egne, saaledes imellem Veile og Fredericia, gjør man endog Regning paa en god Høst. Om den nordlige Deel gjælder imidlertid Alt, hvad der er sagt om Høsten ialmindelighed; medens Vintersæden er ret tilfredsstillende, skjøndt den er modnet for hurtig, bliver Baarsæden langt under en Middelhøst. Græsningen har været simpel overalt.

I **Slesvig** ere Høstudsigterne i det Hele temmelig ringe, selv i den østlige Deel, der synes at have faaet mindre Regn end det sydøstlige Jylland; Vintersæden er dog i de frugtbare Dele af Landet god, og i Marsken har baade Raps, Hvede og Rug givet et særdeles godt Udbytte, men Baarsæden er overalt simpel, undtagen pletviis, hvor en Tordenbyge i rette Tid har hjulpen den frem. Paa Høideryggen og i de nordvestlige Dele af Landet er Høsten slettest, og Marskengene, hvorpaa Besætningens Vinterhold for en stor Deel er beregnet, have mange Steder været saa slette, at Bjergningen af Høet ikke har lønnet sig; derimod have Geestenge, hvoraf der ere mange omkring Naerne, givet et godt, og enkelte Steder endog et usædvanligt Udbytte.

Paa **Vornholm** har ogsaa Tørlen været fremherskende og Græsmarkerne have især følt Virkningen deraf; dog har man ikke ganske undværet Regn og Byger ere faldne, men rigtignok med stor Forskjel paa de forskjellige Dele af Øen. Syd- og Vestkysten have været heldigere end Nord- og Østkysten; i de førstnævnte Egne naaes en jævn Middelhøst, men i de sidstnævnte bliver den derunder.
